జీవన పోరాటం

-మంథా భానుమతి

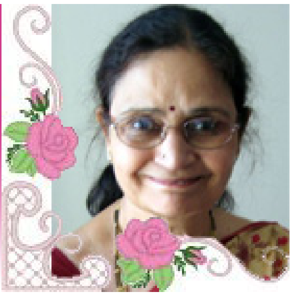

(గత సంచిక తరువాయి)

2

రాజమహేంద్రవరం, పదకొండవ శతాబ్దం ప్రారంభం:

చాళుక్య సోమేశ్వరుడ్ని ఓడించి వేంగీ రాజ్యాన్ని కైవసం చేసుకున్న కొద్దిమాసాలకి, చోళ చక్రవర్తి విక్రమదేవుడు వేంగి రాజ్యం వేంచేశారు.

రాజమహేంద్రవరం వద్ద గోదావరి పాయలుగా విడిపోతుందనీ, అక్కడ అడవిలో అన్ని రకముల వన్యమృగములు స్వేచ్ఛగా విహరిస్తుంటాయని విని ఉన్నారు. వేటకి వెళదామని నిశ్చయించారు.

అంతే రాజు తల్చుకుంటే కొరతేముంది.

"ప్రభూ! గోదావరీ నది ఈ సమయంలో అనూహ్యంగా పొంగుతూ ఉంటుంది. క్షేమం కాదేమో!" రాజమందిరంలోని చిత్రపటాన్ని పరికిస్తున్న మహారాజుకి, సేనాపతి భయపడుతూనే సలహా ఇచ్చాడు.

"ఫరవాలేదు. మన నావికులు -- సమర్ధులే. నావల్ని, సైనికుల్ని సిద్ధం చేయండి. ఈ చిత్ర పటం చూస్తుంటే వేట అనేకాదు ఆ సీమ అందాలు కూడా చూడాలని మనసు ఉవ్విళ్ళూరుతోంది." నిజమే చోళరాజుల నావికాబలం ఎన్నదగింది.

ఎటువంటి తుఫాన్లనైనా ఎదుర్కొనగలిగిన పటిష్ఠమైన నావలూ.. అంతే పటిష్టమైన నావికాసైన్యమూ తూర్పు హిందూ మహా సముద్రంలోని దీవులని కూడా చోళుల కైవసం చేసింది.

వేంగి రాజ్యంలోని ఆస్థాన చిత్రకారుడు గీసిన చిత్రం అది. గోదావరి పాయలైన వశిష్ఠ, గౌతమిల మధ్యనున్న ప్రాంతం. చిత్రకారుని విహంగ వీక్షణా రూపకల్పన అత్యద్భుతం.

"ఆహా! ఈ అఖండ గోదావరి పాయల మధ్యలో ఉన్న ఈ కోన ఎంత రమణీయంగా ఉంది?" ప్రాతఃకాలముననే అలంకరించిన నావలో ఆసీనుడైన విక్రమదేవుడు ప్రసన్నంగా అన్నాడు.

అరుణకాంతుల వెలుగులో నదీమ తల్లి చక్రవర్తికి ఎర్రతివాచీ పరచినట్లు స్వాగతం పలుకుతోంది. ఒడ్డునే ఉన్న తంగేడు, పారిజాతం, పున్నాగ, పొగడ వృక్షాలు కొమ్మలు విదిల్చి గోదారమ్మకి పుష్పాభిషేకం చేస్తున్నాయి. రాలిన పూలు నదిలో తేలుతూ రంగురంగుల ఆకృతులు దాల్చి, తివాచీ మీది అద్దకంలా ఉన్నాయి. చల్లగా వీస్తున్న మలయమారుతం. నారి కేళవృక్షాల ఆకుల్లో నుంచి దూసుకుపోతున్న ప్రభాతకిరణాలు. ఓహ్! విక్రమ దేవచోళుని మది ఆనంద తరంగాలలో తేలియాడసాగింది.

"నిజమే ప్రభూ! ఇక్కడ వృక్ష సంపద కన్నుల విందు. ఇంక మృగాలంటారా. ఒక్క రోజు వేటకి వెళితే, వేంగీ రాజ్యమంతా విందు భోజనం ఏర్పాటు చెయ్యవచ్చు." సైన్యాధిపతి వినయంగా సెలవిచ్చాడు.

"ఎప్పుడెప్పుడా అని ఎదురు చూస్తున్నాం సేనాపతీ!"

ఆవలి ఒడ్డుకు చేరగానే విక్రమదేవుడు ఒక్క అంగలో నావలో నుండి ఒడ్డుకు దుమికాడు, సైనికులు చేయి అందించేలోగానే.

చదునుగా ఉన్న నేల చూసుకుని, కొద్దిమంది శిబిరాలు ఏర్పాటుచేస్తుండగా, విక్రమదేవుడు, మిగిలిన సైనికులని తీసుకుని వేటకి బయలుదేరాడు. జంతువులని మించిన వేగంతో మహారాజు వేటాడాడు.

కుందేళ్ళ వెనుక చిన్న పిల్లవాడివలె పరుగులు పెట్టాడు. ఏనుగుల మంద వెంట వెళ్ళి, అవి తొండాలతో నీళ్ళు పోసుకుంటుంటే చెట్ల చాటునుంచి చూసి ఆనందించాడు. చివరగా ఒక లేడి దొరికినట్లే దొరికి, నాలుగు దిక్కులా పరుగెత్తించింది.

"ఇంక చాలు మహారాజా! చీకటి పడుతోంది. పాములతో ప్రమాదం. ఇక్కడ విషజంతువులూ అధికమే" సేనాపతి హెచ్చరిస్తే, తప్పదన్నట్లు, శిబిరం చేరాడు విక్రముడు.

కడుపు నిండా తెలుగు వారి కమ్మని భోజనం తినగానే అలసి సొలసిన శరీరం విశ్రాంతి కోరుతుండగా మేనువాల్చిన మరుక్షణం గాఢ నిద్రలోకి వెళ్ళిపోయాడు విక్రముడు.

●●●

ఘల్లు.. ఘల్లు.. ఘల్లు.. ఘల్లు.. వీనులవిందుగా, లయబద్ధంగా మువ్వల సవ్వడి. సుగంధ సుమన వీచికలతో పులకిస్తున్న ప్రకృతి. క్షీరసాగర మధనం, అమృత వితరణ సంతృప్తిగా పూర్తిచేసిన శ్రీ మహావిష్ణువు ఆనందంతో జగన్మోహినీ రూపంలో నాట్యం చేస్తున్నాడు.

ఆది విష్ణువు నాట్యం ఆరంభం అవగానే అసంకల్పితంగా విరించి మృదంగం, సరస్వతీదేవి వీణాగానం లయ కనుగుణంగా ప్రారంభించారు.

కనులు మూసుకుని తపస్సులో నిమగ్నమైన నటరాజు శరీరం పులకించింది.

మనో నేత్రంతో వీక్షించగా కనుల ముందు నిలిచింది.

గగనంలో అద్భుత లావణ్య మోహన రూపంతో నాట్యమాడుతున్న స్త్రీ.

స్వల్పంగా కంపిస్తున్న శరీరం.

దక్షిణ హస్తంతో వామభాగాన్ని తడిమాడు పరమ శివుడు.

అర్ధాంగి అవసర కార్యం మీద ఎచటికో వెడిలినట్లుంది. శిరసున గంగ.. మధనంతో అల్లకల్లోలమైన సాగరుని శాంతింప జేయుటకై వెడలింది. కన్ను మూసి తెరిచేలోగా, సమ్మోహితుడై జగన్మోహిని దరిచేరి అడుగులు కలిపాడు నటరాజు. నాట్యం చేస్తూనే సయ్యాటలు, కవ్వింపులు మొదలు పెట్టి పశుపతిని పరవశింప చేస్తున్నాడు చిలిపి విష్ణువు. రాబోయే కృష్ణావతారంలోని మాయలకిది నాంది కాబోలు.

ఆదమరచి నృత్యకేళిలో నిమగ్నమైన వేళ, జగన్మోహిని జడనుండి విడివడిన దేవ పుష్పం గగన సీమనుండి రాలి నేలమీద పడింది. ఆది దేవుని ఆట ఆగింది.

రాలుతున్న పుష్పము నుండి సుగంధ భరిత సువాసనలు జగమెల్లా వ్యాపించాయి. ఆహ్లాదకరమైన ఆ సౌరభాన్ని ఆఘ్రాణించిన ముక్కంటి కనురెప్పలు అల్లల్లాడాయి. జగన్మోహినీ రూపం క్రమంగా మందస్మిత వదనారవిందుడైన మహా విష్ణువు రూపంగా మార్పు చెందింది.

వెనుక భాగంలో మాత్రం స్త్రీ మూర్తి స్థిరపడిన స్వయంభు శిలయై పూవురాలినచోట భూస్థాపితమయింది.

నీలమేఘశ్యామునితో నాట్యమాడిన నీలకంఠుడిని బ్రహ్మదేవుడు తన కమండలాకార లింగంగా రూపొందించాడు.

విక్రమదేవ చోళుడు స్వప్నంలో జరుగుతున్నదంతా చూస్తున్నాడు.

"రాజా!" ప్రసన్నంగా పిలుస్తున్నారెవరో..

కళ్ళుమిరుమిట్లు కొలిపే కాంతి.. చతుర్భాహువై శ్రీమహావిష్ణువు దర్శనమిచ్చాడు. చేతులు జోడించి నిలుచున్నాడు విక్రమదేవుడు.

"చెక్కతో చేసిన రధాన్ని నీవు పరుండిన పొన్న చెట్టుకింద నడిపించు.

ఎక్కడ రధ చక్రం శీలకిందపడుతుందో.. అక్కడ తవ్వించు.

స్వయంభు జగన్మోహినీ కేశవ విగ్రహం దొరుకుతుంది.

ఆలయం నిర్మించి ధన్యుడవు కమ్ము."

చెదిరిన స్వప్నంలో నుండి ఉలిక్కిపడి లేచాడు విక్రమదేవుడు.

మరునాడు రధాన్ని రాజమహేంద్ర వరము నుండి రప్పించడానికి ఏర్పాట్లు చేశాడు. అతి చరుతులైన నావికులు రెండు నావలలో నిలబెట్టి రధాన్ని అద్దరికి చేర్చారు.

రధానికి పూజచేసి అవిఘ్నమస్తు అంటూ గణపతిని తలచుకుని రధాన్ని స్వయంగా నడిపారు విక్రమదేవుడు. స్వప్నంలో శ్రీహరి చెప్పినట్లే రధచక్రం మేకు దిగింది.

ఆ చోట తవ్విస్తే, ఐదడుగుల పొడవూ, మూడడుగుల వెడల్పూ ఉన్న సాలగ్రామ శిల్పం దొరికింది.

జీవకళ ఉట్టిపడుతున్న ఆ శిల్పాన్ని చూసి అక్కడ ఉన్న ఆబాలగోపాలం ధన్యులమైనామని ఆనందించారు. చేతి, కాలివేళ్ళగోళ్ళ దగ్గర్నుంచీ స్పష్టంగా, ప్రస్ఫుటంగా ప్రతీ అంగమూ చెక్కడం మానవ మాత్రుల సాధ్యం అయేపనికాదు. నిస్సంశయంగా స్వయంభూ శిల్పమే!.

వెనువెంటనే ఆలయం ఏర్పాటు శంకుస్థాపన జరిగింది.

నిర్మాణానికి కావలసిన సరుకులన్నీ రాజమహేంద్రవరం నుంచి తీసుకుని వెళ్ళి నిర్మించారు. విగ్రహప్రతిష్ట అయిన వెంటనే, సాగరుని శాంతింప చేసిన గంగమ్మ, జగన్మోహినీ కేశవస్వామి విగ్రహాన్ని చూసి, తన్మయత్వం చెంది తన అంశని స్వామి పాదాలవద్ద వదిలింది.

స్వామి పాదాలనుంచి నిత్యం ఆగని గంగా స్రవంతిని వీక్షించి భక్తులు పరవశులవుతుంటారు.

దేవ పుష్పం రాలిన ప్రదేశం. "ర్యాలి" గ్రామం అయింది.

జగన్మోహినితో దీటుగా నాట్యం సలిపిన నటరాజు, కేశవుని గుడికి ఎదురుగా "ఉమాకమండలేశ్వరస్వామి" రూపంలో వెలిశారు
.

●●●

తంజావూరు, పదకొండవ శతాబ్దం రెండో దశకం:

రాజేంద్ర చోళ చక్రవర్తి అనుంగు కుమార్తె అమ్మంగ దేవి అత్తవారింటికి వెళ్ళే సమయం ఆసన్నమయింది. అంతఃపురమంతటా విషాద ఛాయలు కమ్ముకున్నాయి.

చెలికత్తెలు విచారంగా రాకుమారిని అలంకరిస్తున్నారు.

అమ్మంగ దేవి పరిచారికలని ఎంతో ఆప్యాయంగా చూస్తుంది.

చిన్ననాటినుండి ఆడిపాడిన చెలులని వదిలి వెళ్ళాలంటే ఎంత కష్టం?

కావేరీ నదీ జలాల సన్నిధి నుండి గోదావరీ సలిల ప్రవాహాల వరకూ పయనం. చక్రవర్తి కుమార్తె అయినా ఆడపిల్ల అత్తవారింటికి వెళ్ళక తప్పదు కదా!

వేంగీ రాజ్యాధిపతి రాజరాజనరేంద్రుని పరిణయమాడిన సంతోషాన్ని, పుట్టిపెరిగిన పరిసరాలనీ.. ఆత్మీయులని వదిలి వెళ్ళాలనే తలపు హరించివేస్తోంది.

ఉండుండి చెమ్మగిల్లిన కళ్ళతో అంతఃపురాన్ని పరికిస్తోంది అమ్మంగ దేవి.

తాను కూర్చున్న రత్న ఖచిత ఆసనం దుఃఖభారంతో కుంగినట్లు అనిపించింది.

పెంపుడు చిలుకలు చేతిమీద వాలి ముక్కులతో రాస్తున్నాయి.

రాకుమారి హృదయ భారం మరింత ఎక్కువయింది.

అమ్మంగ దేవి మేనత్తకుందవ దేవి పరిణయం తూర్పు చాళుక్య రాజు విమలాదిత్యునితో జరిగాక చోళరాజ్యానికీ, సామంత వేంగీ రాజ్యానికీ మధ్య సత్సంబంధాలూ, ప్రేమాదరణలూ నెలకొనడం ఇంకొక ఎత్తు. మేనత్త కొడుకయిన రాజరాజనరేంద్రుని, అమ్మంగదేవి మనఃస్ఫూర్తిగా వరించడానికి ముఖ్యకారణం, చాళుక్య రాజుకి కవులమీదా, కవిత్వం మీదా ఉన్న అంతులేని అభిమానం, అభిరుచి. రాజరాజ నరేంద్రుడు తన సింహాసనాన్ని సవతి సోదరుడి నుంచి కాపాడుకోవడానికి నిరంతరం పోరాటం చెయ్యవలసి వచ్చింది.

మేనల్లుడు ఆ క్లిష్ట పరిస్థితి ఎదుర్కోవాలంటే ఏం చెయ్యాలి.

చోళ చక్రవర్తి రాజేంద్రుడికి వేంగీయులతో మళ్ళీ వియ్యమందడం ఒకటే పరిష్కారంగా అనిపించింది.

అంగరంగ వైభవంగా అమ్మంగ దేవి వివాహం జరిగింది. నును సిగ్గులు బుగ్గలలో ప్రతిఫలిస్తున్న కోడల్ని కుందవదేవి అక్కున చేర్చుకుంది. అమ్మంగదేవిని సాగనంపడానికి తంజావూరు తరలి వెళుతుందా అన్నట్లు ఏర్పాట్లు జరిగిపోతున్నాయి. తన పరిచారికలనే కాదు. ఎంతో ఇష్టులైన కవులను వారి కవితా గోష్టినీ ఎలా వదిలివెళ్ళడం? అమ్మంగదేవి కన్నులు చెమ్మగిల్లాయి. అంతఃపురం ఒక్కసారిగా నిశ్శబ్దమైపోయింది.

చక్రవర్తి వేంచేస్తున్నారనే వార్త విని రాకుమారి చెలులందరూ పక్కకి తప్పుకున్నారు. సారెకి తీసుకెళ్ళే సామాన్లని సర్దుతున్న ముఖ్యపరిచారికలు ఆసనాలన్నీ సరిగ్గా ఉన్నాయో లేదో చూసుకున్నారు. అమ్మంగదేవి అవనత వదనయై నిలబడి నేలని చూస్తోంది. కనులలో నుంచి రాలిన నీటి బిందువులు పైటని తడిపేస్తున్నాయి.

"ఎందుకు తల్లీ! నీకు చిన్ననాటినుండి తెలిసిన అత్తమామలేకదా! ఇంక రాజరాజుశూరత్వం, అందచందాలూ.. ఆత్మీయతా నీకు ఎరుకే. సంతోషంగా వెళ్ళమ్మా! మేము వస్తూనే ఉంటాము. మీరు కూడా" అంతటి చక్రవర్తికీ మాటలు కరవైపోయాయి. కంఠం జీరపోయింది. "ఇంకా ఏమయినా కావాలా తల్లీ. చెలులతో విహారానికి కావేరిని తలపించే గోదావరి ఉండనే ఉంది. అన్నట్లు నువ్వు వెంట తీసుకెళ్ళదలచిన చెలులని ఎన్నిక చెయ్యి. కుటుంబాలతో వారిని కూడా తరలిద్దాం."

అమ్మంగదేవి అప్పుడు తల ఎత్తింది. నీళ్ళు నిండిన పెద్దకళ్ళతో చూస్తూ నవ్వింది.

"నిజంగానా తండ్రీ! అయితే నారాయణ భట్టు వంటి కవులను కూడా.."

"ఓహ్! అవా నీ సందేహ సంకోచాలు తల్లీ.

తప్పక పద్దెనిమిది గోత్రాల ద్రావిడ పండితులనూ, వారి కుటంబాలనూ కూడా నీ వెంట పంపుతాను. నీతో అనుదినం సాహిత్య గోష్టిచేస్తారు.

సంతోషమేనా అమ్మంగా!"

అమ్మాయిని అక్కున చేర్చి తల నిమిరి చక్రవర్తి వెడలిపోయారు.

●●●

రాజమహేంద్రవరం:

అమ్మంగదేవి అసహనంగా అంతఃపురంలో తిరుగుతోంది.

రాజరాజనరేంద్రుడు తీసుకున్న నిర్ణయంతో కలతపడిన మనసును ఊరడింపజేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తోంది. తను ఇతర కార్యాలలో పడి, తనని నమ్ముకుని వచ్చిన పండితులను విస్మరించిందా?

సవతి మరిదిగారి దండయాత్రలూ, బెదిరింపులూ ఎదుర్కొనడంతోనే రాచకుటుంబం సతమతమవుతోంది. అమ్మంగ దేవి అత్తవారింటికి వచ్చిన కొత్తలో ఎంతో వైభవంగా కవిసమ్మేళనాలు జరిగేవి. రాజరాజు తెలుగు భాష మీది మమకారంతో నన్నయ భట్టారకుని, మహాభారతం తెనిగించమని కోరారు. సమీప బంధువూ, సన్నిహితుడూ అయిన నారాయణ భట్టు సహకారంతో రెండున్నర పర్వాలు రచించడం కూడా అయింది.

పిదప నన్నయ భట్టారకుని అనారోగ్యంతో అరణ్య పర్వం సగంలోనే ఆ మహాకావ్యం నిలిచిపోయింది. అదంతా వేరే సంగతి. ప్రస్తుత సమస్య అదికాదు.

అరవ, కన్నడ దేశాల నుంచి వచ్చిన కవిపండితులను తెలుగు కవులు నిరసించడం. అడుగడుక్కీ అడ్డు తగులుతుండడం అమ్మంగ దేవి చెవిన పడుతుండడం ప్రారంభమయ్యాయి.

చోళ సైన్యం సహకారంతో సోదరుడ్ని ఎదుర్కొంటున్న రాజరాజనరేంద్రుడు. ఆ చోళ రాజ్య పండితులనే ఊరు వదిలిపొమ్మన్నారుట.

ఆలి వంక వారికి అగ్రస్థానమిచ్చి తమని అవమానిస్తున్నారని తెలుగు పండితులు రాజు మనసు విరిచేశారు. నిరంతర యుద్ధం.

రాజ్యరక్షణతో తలమునకలై ఉన్న రాజు ఆస్థాన కవుల కోరిక మన్నించవలసి వచ్చింది. స్థానబలిమి అటువంటిది.

అమ్మంగ దేవి చెప్పబోతే..

"రాచకార్యాలలో అనేక నిర్ణయాలు తీసుకొనవలసి ఉంటుంది. అర్థం చేసుకోదేవీ" అని ఊరడింపు. తను మాత్రం ఏమి చెయ్యగలదు.

జరుగుతున్న పరిణామాల నిస్సహాయంగా వీక్షించడం తప్ప.

గోదావరి తీరం దాటి ఆవలి ఒడ్డున, విక్రమదేవులు కట్టించిన ర్యాలి గ్రామం తరలి వెళ్ళిపోయారు ద్రావిడ పండితులు. ఎక్కడో అక్కడ సుఖంగా ఉన్నారులే అని అమ్మంగ దేవి ఊరట పడుతున్న వేళ..

ఒకరోజు.

"అమ్మా! మీరేదిక్కు తల్లీ" రోదిస్తూ కాళ్ళమీద పడిపోయారు, ర్యాలి నుంచి కట్టుబట్టలతో వచ్చేసిన పండిత కుటుంబాలలోని ఆడవారు. భోజనం చేసి కూడా రెండు దినాలయిందిట.

"ముందు స్నానాలాచరించి రండమ్మా"

పిల్లాపాపలతో ఉన్న ఇరవై పైగా కుటుంబాలకి భవనం వెనుక చావడిలో ఆశ్రయమిచ్చి పంపింది అమ్మంగదేవి.

●●●

"దేవీ! మీ పరివారం మరలా విచ్చేశారా? మాకు ఉన్న సమస్యలు చాలవనా?

కించిత్కోపంతో, మరింత ఆవేదనతో అడిగారు రాజరాజనరేంద్రుడు.

మామగారి సహాయం తీసుకుంటూ వారు కుమార్తె వెంట పంపిన కుటుంబాలని ఇక్కట్లపాలు చెయ్యడం కష్టంగానే ఉంది వేంగీరాజుకి.

కానీ. తెలుగు వారితో సఖ్యంగా లేకపోతే,

రాజ్యాన్ని కబళించడానికి సిద్ధంగా ఉన్న సోదరునికి ప్రజలందరూ అండపలికే ప్రమాదముంది. రాజుది కూడా నిస్సహాయస్థితే. ఆ విషయం అమ్మంగదేవికి కూడా తెలుసు. "మీ సమస్య నాకు తెలుసు ప్రభూ! కానీ కన్నడ, తమిళ పండుతులకి ర్యాలి గ్రామంలో కూడా కష్టాలే ఎదురయ్యాయి. అక్కడి వారు కూడా, మా పుట్టింటివారు కట్టించిన గ్రామంలో గోదావరి ఆవలి ఒడ్డున యుద్ధభయాలేమీ లేకుండా నిశ్చింతగా జీవిస్తున్నామనే కృతజ్ఞత అయినా లేకుండా వీరిని తరిమి కొడుతున్నారు.

భరించలేని పరిస్థితులలో వారి తాటాకు కొంపలని వారే కాల్చేసుకుని, మిట్టమధ్యాన్నం కట్టుబట్టలతో ఊరొదిలి వచ్చేశారు.

నన్ను నమ్ముకుని వచ్చిన నావారికి నేను ఏమీ చెయ్యలేకపోతున్నాను. అప్పుడు ఇక్కడికి కొత్తపెళ్ళికూతురుగా వచ్చే ముందే నేను నా మనసుని కాస్త సంబాళించుకుని ఉండగలిగితే ఇంతవరకూ వచ్చేది కాదు. వారి స్వంత దేశంలో నీడయినా ఉండేది. ఇప్పుడు వెనక్కి పంపే ప్రయత్నం చేద్దామంటే పశ్చిమాన యుద్ధవాతావరణం.."

"ఆగండి దేవీ! అంత నిష్టూరంగా పలుకవద్దు. ర్యాలి గ్రామానికి ఇంకా లోపలికి గోదావరీ నది సముద్రంలో కలిసేలోపు చాలా నేల ఉంది. అక్కడి నందంపూడి గ్రామాన్నీ ఆ చుట్టుపక్కల ఊర్లనీ ద్రావిడ పండుతులకి అరణంగా ఇస్తాము.

ఇప్పుడే శాసనం తయారు చెయ్యమని నన్నయభట్టారకునికి చెపుతాను.

ఆయన అనారోగ్యంతో ఉన్నా, నామాట తప్పక మన్నిస్తారు.

కాలువలు తవ్వించి అక్కడి భూమిని సస్యశ్యామలం చేసే ఏర్పాట్లు కూడా చేస్తాము. మీరు ఊరడిల్లండి"

మహారాజు అన్నమాట నిలబెట్టుకున్నారు.

నందంపూడిని నారాయణ భట్టుకి చెందేలా...

అక్కడి భూములన్నీ ద్రవిడ పండితులకి చెందేలా శాసనం తయారు చెయ్యడమయ్యింది పండిత కుటుంబాలకి సైనికులని తోడిచ్చి గోదావరి కొనకున్న కోనసీమ అగ్రహారాలని నిర్మించుకునేలా గజరాజు ఏర్పాటు చేశారు.

అమ్మంగదేవికి అప్పటికానీ హృదయం కుదుటపడలేదు.

●●●

పదిహేనవ శతాబ్దంలో నాలుగవ దశకం, నందంపూడి గ్రామం:

"దీక్షితుల కుటుంబం ర్యాలిలో ఉండిపోయింది. వెళ్ళి రమ్మని చెప్దామా?" అవధాని అమాయకంగా అడిగాడు.

ద్రావిడ పండితులు కోనసీమలో స్థిరపడి రెండు తరాలు గడిచాయి.

భట్టుగారికి ఒళ్ళు మండిపోయింది.

"నీకేమయినా మతిపోయిందేవిటోయ్. ఊరందరిదీ ఒకదారి ఉలిపికట్టది వేరేదారి అన్నట్లు.. ఆనాడు మనవారితో చేరి రాక సుఖంగా ఉండిపోయారు కదూ. ఏమొహం పెట్టుకుని వెళతావూ? సిగ్గూ శరం ఉండక్కర్లే."

"అదికాదండీ భట్టుగారూ! వేదవేదాంగ పండితులు ఆ అన్నదమ్ములు. విసిరేసినట్టు అట్టే ఉండిపోయారక్కడ. పాపం కదండీ. పైగా మన పిల్లలకి వేదం నేర్పించడానికి మంచి ఆచార్యులు కూడానూ!"

అవధాని చెపుతున్నది పూర్తి అవకుండానే శాస్త్రులు, శర్మ, యాజులు వచ్చేశారు. రాజరాజ నరేంద్రుడు అగ్రహారాలు ఇచ్చాక ఆర్థికంగా బాగా కుదుటపడ్డారు ద్రావిడులు. మహారాజు మీద భయంకొద్దీ అక్కడ ఉన్న కొద్దిమంది స్థానికులూ అనుకూలంగానే స్పందించారు.

దీక్షితుల కుటుంబాలు రెండూ ర్యాలిలోనే ఉండిపోయాయి. రామ, శివదీక్షితులు అన్నదమ్ములు.

అరవదేశంనుంచి వచ్చిన పండితులకి లభిస్తున్న గౌరవం జీర్ణించుకోలేని ఊరి ప్రజలు, వారిని వెళ్ళగొట్టేవరకూ నిద్రపోలేదు.

కానీ వేదంతో పాటుగా వైద్యంలో నిష్ణాతులైన దీక్షితుల్ని ఇద్దర్నీ గ్రామంలో నిర్బంధించారు. గ్రామానికో పండిత కుటుంబం ఉండకపోతే ఎలాగా? జగన్మోహినీ కేశవస్వామి, కమండలేశ్వరుల ఆలయాలకి అర్చకులు కూడా కావాలికదా!

రామ, శివదీక్షితులకి మిగిలిన విషయాలెల ఉన్నా స్వయంభు వెలిసిన వైష్ణవ, శివ ఆలయాల్లో అర్చకత్వం మాని వెళ్ళడానికి మనస్కరించలేదు.

నందపూడిలో ఉన్న భట్టుగారికి అదేకోపం.

ఎంత నిర్బంధిస్తే మాత్రం, వీలు చూసుకుని వచ్చేస్తే ఇక్కడికొచ్చి తలతీసి మొలేస్తారా?

రాజుగారు మన పక్షాన ఉన్నారన్న వార్తలు వెళ్ళే ఉంటాయికదా!

"ఇంక నుంచీ దీక్షితుల కుటుంబాలకి మనకి సంబంధ బాంధవ్యాలుండకూడదు."

ఏకగ్రీవంగా నిర్ణయించి. దీక్షితులకి ఫర్మానా పంపారు పెద్దలంతాకలిసి.

తరతరాలుగా ఆమాట మీదే నిలబడి దీక్షితుల వంశీయులతో కోనసీమలోని ఏ కుటుంబంవారూ వివాహాది శుభకార్యాలు చేసుకోలేదు. వెలివేసినట్లు అయిపోయింది.

అందువలననే కథాకాలం నాటి దీక్షితుల వంశీయులు, తమ కూతుళ్ళకి తూర్పు సంబంధాలు చెయ్యవలసివచ్చింది.

కాలచక్రంలో శివదీక్షితుల కుటుంబం అంతరించి పోయింది.

●●●

"తాతగారూ!"

అమ్మన్న గట్టిగా కుదుపుతుంటే రామదీక్షితులు ఉలిక్కిపడి కళ్ళు తెరిచారు. ఇంచుమించు వెయ్యి సంవత్సరాల చరిత్ర కళ్ళముందు కదిలింది.

"వచ్చేస్తున్నా తల్లీ. ఆకలేస్తోందా? పద."

"మరి అవో" చిట్టి చేత్తో సంభారాలని చూపించింది అమ్మన్న.

"మర్చిపోయాను తల్లీ ఉండు."

అన్నీ అంగ వస్త్రంలో మూట కట్టి అమ్మన్న చెయ్యిపట్టుకుని అడుగువేశారు దీక్షితులు. ఈ పాటికి గిరి వచ్చేసుంటాడు.

ప్రతి నిత్యం తను చేసే పూజలకి తను నమ్ముకున్న స్వామి తనకి పరీక్ష పెట్టడు కదా! మొహమాటం వదిలేసి, రాజుగారి సహాయం తీసుకుని, వీలయితే బంగారమ్మగారిని కూడా దేహీ అని అడిగి, గిరిధారిని ఏ విజయనగరవో పంపి చదివించాలి.

అక్కడున్న రెండో అమ్మాయి తప్పకుండా ఉంచుకుంటుంది.

ఒక్కగానొక్క వంశోద్ధారకుడని వాడిని వదిలి ఉండలేక ఇన్నాళ్ళూ ఉపేక్షించాడు. ఇహనైనా ఏదో ఒహటి తేల్చెయ్యాల్సిందే.

వంశం అంతరించి పోతుంది ఇంకా ఊరుకుంటే.

దీక్షితులు దృఢ నిశ్చయంతో అడుగులు వేశారు.

కానీ తానొకటి తలిస్తే జగన్మోహినీ కేశవ స్వామి వేరొకటి చేస్తాడు కదా!

●●●

ఎలా తెలిసిందో బంగారమ్మగారికి తెలిసిపోయింది.

ఉరుకు పరుగున వచ్చేసింది దీక్షితులుగారింటికి.

"నే విన్నది నిజవేనా?

మొత్తానికి ఇంట్లోనుంచి వెళ్ళగొట్టే వరకూ ఊరుకోలేదు మహాతల్లి.

ఊరు దాటెరుగని బొడ్డూడని వెధవ. ఏ గోదాట్లో దూకాడో.

నలుగుర్లోకీ పిలిచి నాలుగూ కడిగెయ్యక పోతే చూడు."

గిరిధారి వెళ్ళి రెండురోజులైంది. ఇంట్లో ఎవరికీ కాళ్ళూ చేతులూ ఆడట్లేదు.

ఆఖరికి సూరమ్మ కూడా బిక్కుబిక్కుమని చూస్తూ పెరటి గుమ్మం దగ్గర కూర్చుంది.

"అమ్మా! మీకు వీలయితే మీ పాలేళ్ళని పంపి వెతికించగలరా?

అందరం ఏం చెయ్యాలో తోచక అయోమయంలో పడ్డాం.

ఎవ్వరం మంచి తీర్థం తప్పితే ఇంకేమీ ఎరుగం వాడు వెళ్ళినప్పట్నుంచీ.

అల్లరి పెట్టుకుంటే పిల్లాడు తిరిగొస్తాడా చెప్పండి" దీక్షితులు సౌమ్యంగా, రుద్ధ కంఠంతో అడుగుతుంటే బంగారమ్మ ఏమీ అనలేకపోయింది.

"ఆ పని నాకు వార్త తెలిసిన వెంటనే చేశాను బాబుగారు! రావులపాలెం వరకూ వెళ్ళొచ్చారు. చుట్టుపక్కల రేవు దగ్గరకూడా వెతికించా. ఈతగాళ్ళని కూడా పెట్టి కాలవలోనూ, గోదాట్లోనూ చూడమన్నా. పిల్లాడి జాడేలేదు. సూరమ్మకి అంత కష్టంగా ఉంటేనే నేను దత్తత చేసుకునేదాన్ని కాదూ! బంగారంలాంటి పిల్లాడు. ఆ వర్చస్సు, తీవీ. అచ్చు ఆదికవి నన్నయ్యలాగే ఉంటాడు కాదూ. మీ వంశానికొక్కడే అని ఊరుకున్నా కానీ" కొంగు నిండుగా కప్పుకుని అంది బంగారమ్మ.

అంతలో "టెలిగ్రాం" సైకిలు మీద రివ్వున వచ్చి అరిచాడు టెలిగ్రాఫ్ బంట్రోతు.

చేతులు వణుకుతుండగా తీసుకుని పక్కింటి రాజుగారింటికి పరిగెత్తారు దీక్షితులు.

"గిరిని విశాఖపట్నం ఆసుపత్రిలో చేర్చారట. మిమ్మల్ని ఉన్నపళంగా రమ్మని తంతి ఇచ్చాడు, నరహరి" రాజుగారు చదివి, తర్జుమా చేసి చెప్పారు. దీక్షితులు మొహం తెల్లగా పాలిపోయింది.

"ఏవయిందండీ రాజుగారూ! రాజమండ్రి గోదాట్లో తేలాడా? నరహరికెలా తెలిసిందీ?"

"బాబుగారు! అవన్నీ టెలిగ్రాముల్లో ఉంటాయా? మీరు పదండి. మా బండిలో బొబ్బర్లంక వెళ్ళి రేవు దాటుదురుగాని.

రేపు సాయంత్రానికల్లా విశాఖలో ఉంటారు. "రాజుగారు స్వయంగా దీక్షితుల్ని ఇంటికి తీసుకెళ్ళి, కావలసిన బట్టలూ అవీ సర్దించి, బండెక్కించారు.

"మీరు కాదంటే నామీదొట్టే." అంటూ బండెక్కుతుండగా చేతిలో పాతిక రూపాయలు పెట్టింది బంగారమ్మ. కేశవుడూ, యగ్గమ్మ అరుగు మీద నుంచుని చూస్తూ ఉండిపోయారు.

అమ్మన్న యగ్గమ్మ చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుని నిలుచుంది.

Post your comments

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)